

+ Ο
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

ΚΑΣΣΑΝΔΡΕΙΑ
Σ
ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ
Σ

Ο ΟΣΙΟΣ ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ Ο ΑΓΙΟΡΕΙΤΗΣ (ΤΕΤΑΡΤΗ 14.07.2021)

**Σεβασμιώτατοι,
Εύλαβέστατοι Πατέρες, Πρεσβύτεροι και Διάκονοι,
Έντιμότατοι άρχοντες,
Εύλογημένο και φιλέορτο Έκκλησίασμα,**

Ο σήμερα έορταζόμενος Όσιος και θεοφόρος Πατήρ ήμών Νικοδήμος ο Άγιορείτης υπήρξε από τούς διαπρεπέστερους μοναχούς του Άγίου Όρους κατά τούς νεωτέρους χρόνους και ένας από τούς μεγαλύτερους διδασκάλους τής Έκκλησίας και του Γένους. Κάτοχος βαθιάς θεολογικής γνώσεως και λοιπής μορφώσεως κατηνάλωσε τόν έαυτό του προκειμένου νά διαφωτίσει τούς πιστούς και νά αναβιβάσει τό πνευματικό επίπεδό τους.

Ο Άγιος, κατά κόσμον Νικόλαος, γεννήθηκε στή Νάξο τό 1749 από εύσεβείς γονείς, τόν Άντώνιος και τήν Άναστασία (άργότερα μοναχή Άγάθη). Τά πρώτα γράμματα διδάχθηκε από τόν Ίερέα τής Ένορίας του, τόν όποιο βοηθοῦσε στά λειτουργικά του καθήκοντα. Τά έγκύκλια διδάχθηκε στή σχολή του Άγίου Γεωργίου από τόν διακεκριμένο συμπολίτη του δάσκαλο του Γένους, Αρχιμ. Χρύσανθο, έναρετο ιερομόναχο, άδελφό του νεομάρτυρα Άγίου Κοσμά του Αίτωλου (+1779). Έκεϊ συμμαθήτευσε μέ τούς μετέπειτα Πατριάρχες Κων/πόλεως Νεόφυτο τόν Ζ' και Γρηγόριο τόν Ε'. Τίς γνώσεις του ολοκλήρωσε στήν περίφημη Εύαγγελική Σχολή τής Σμύρνης, όπου φοίτησε μιά τριετία, έχοντας διευθυντή τής περιώνυμης εκείνης σχολής τόν λόγιο και διαπρεπή έλληνιστή, και γνωστό για τήν μόρφωση και τήν άρετή του Ίερέθεο Δενδρινό, από τόν όποιο μορφώθηκε και εκπαιδεύτηκε άριστα.

Έκεϊ έλαβε, πράγματι, πολύπλευρη έκπαίδευση, ή όποία έκτός από τή θεολογική έπιστήμη, περιελάμβανε και γνώσεις φι-

λοσοφικές, ιατρικές, οικονομικές, γεωπονικές, αστρονομικές και ξένες γλώσσες, όπως λατινική, ιταλική και γαλλική.

Αργότερα μετέβη στο Άγιον Όρος και εγκαταστάθηκε στην Ίερά Μονή Διονυσίου, όπου εκάρη μοναχός και έλαβε τό όνομα Νικόδημος. Ός μοναχός διακρίθηκε για τούς πνευματικούς του άγώνες και τήν πνευματικότητά του, για τήν ολοκληρωτική άφιέρωσή του στόν Θεό. Γι' αυτόν ή άφιέρωση δέν ήταν άρνηση ζωής. Ήταν πράγματι, ένας άλλος τρόπος ζωής, «ζωής έν Κυρίω», κατά τόν θεϊό Παῦλο. Ό μοναχός Νικόδημος είχε πάντοτε στραμμένα τά μάτια τής ψυχής και τοῦ σώματος πρός τόν Θεό. Ή προσπάθειά του, ό καθημερινός άγώνας του ήταν νά εύαρεστεϊ τόν Θεό. Γι' αυτό και όταν έβλεπε τά συμβαίνοντα στόν περίγυρό του, δέν άδιαφοροῦσε, αλλά μελετοῦσε τά θέματα, προσευχόταν γ'αυτά και έλάμβανε θέση στηριζόμενος πάντοτε στην Άγία Γραφή και τήν Ίερά Παράδοση.

Ένα από τά μεγάλα θέματα πού άπασχόλησαν τά χρόνια έκεϊνα στό Άγιον Όρος τόν Όσιο Νικόδημο ήταν και τό περίφημο «Κολλυβαδικό», όπως όνομάστηκε. Τό κίνημα αυτό δέν ήταν απλώς μιά έριδα περί τής ήμέρας τελέσεως τών ιερών μνημοσύνων, όπως έξωτερικά φαινόταν. Ήταν ένα «άναμορφωτικό» κίνημα, από τά πιό άξιόλογα πνευματικά φαινόμενα μέσα στους κόλπους τής Όρθοδοξίας. Και όπως γράφει ό μακαριστός Μητροπολίτης Πατρών Νικόδημος, οι άγώνες τοῦ Όσίου Νικοδήμου και τών «Κολλυβάδων» απέβλεπαν «στην άναζωπύρωση τής συμμετοχής τοῦ πιστοῦ λαοῦ στη θεία λατρεία και πρωτίστως στη λειτουργική και μυστηριακή ζωή τής Όρθοδόξου Έκκλησίας μας...». «Σκοπός τοῦ κινήματος τών «Κολλυβάδων» ήταν ή πνευματική άφύπνιση και άναγέννηση τοῦ σκλαβωμένου Γένους μέ τήν έπιστροφή του στους παραδοσιακούς άξονες πού διαμόρφωσαν πολιτισμικά τόν έλληνισμό».

Ό Άγιος Νικόδημος και οι λοιποί «Κολλυβάδες» μοναχοί, σύμφωνα μέ τούς όρους και τούς κανόνες τών ιερών Συνόδων, υπερασπίζονταν τήν Κυριακή ως ήμέρα τής Άναστάσεως και τής χαρᾶς, ως τήν κατ'έξοχήν ήμέρα τοῦ Άναστάντος Κυρίου. Διετύπωσαν και τήν διδασκαλία για τήν συνεχή και όχι κατά άραιά διαστήματα Θεία Μετάληψη, θέμα πολύ σπουδαίο για ένα πιστό και συνειδητό χριστιανό, τό όποιο υποστήριξε ό άγιος και μάλιστα έγραψε και ειδική μελέτη, μέ τόν χαρακτηριστικό τίτλον «Περί

συνεχοῦς Θείας Μεταλήψεως». Τήν λύση καί στά δύο αὐτά θέματα δόθηκε ἀπό τό σεπτό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο. Ὁ διαπρεπής Πατριάρχης Γρηγόριος τόν Ε΄, μετέπειτα ἱερομάρτυς καί ἔθνομάρτυς, μέ τήν περίφημη ἐγκύκλιο τοῦ 1819 ἔβαλε τέλος στή διένεξη: *«Περί δέ τῆς θείας καί ἱερᾶς Μεταλήψεως ἐστέ βέβαιοι καί γινώσκετε, ὅτι χρέος ἔχουσιν οἱ εὐσεβεῖς ἐν ἐκάστη ἱερᾷ Μυσταγωγίᾳ νά προσέρχωνται καί νά μεταλαμβάνωσι τοῦ ζωοποιοῦ Σώματος, διά τοῦτο καί προσκαλοῦνται ὑπό τοῦ ἱερέως ἐν τῷ «Μετά φόβου Θεοῦ, πίστεως καί ἀγάπης προσέλθετε». Καί συνεχίζει λέγοντας ὅτι ἐπειδή αὐτό δέν εἶναι πάντοτε ἐφικτό «διά τό τοῦ ἀνθρώπου ὀλισθηρόν», γι' αὐτό ὁ κάθε πιστός θά κανονίζει μέ τόν πνευματικό του πατέρα τή συχνότητα τῆς προσελεύσεως στά Ἄχρατα Μυστήρια. Στό δέ θέμα τῶν μνημοσύνων γράφει στό ἔργο του «Ὁμολογία Πίστεως» τά ἑξῆς: «δύο εἴδη κυβερνήσεως εὐρίσκονται ἐν τῇ τοῦ Χριστοῦ Ἁγίᾳ Ἐκκλησίᾳ καί τό μὲν πρῶτο εἶδος ὀνομάζεται **Ἀκρίβεια**, τό δέ ἄλλο ὀνομάζεται **Οἰκονομία καί συγκατάβασις**». Ὡς πρός τό πότε πρέπει νά γίνονται τά μνημόσυνα τῶν κοιμηθέντων «εἴτε ἐν Σαββάτῳ εἴτε ἐν Κυριακῇ· ἐπειδή γάρ ἔρεις καί ταραχαί ἠκολούθησαν ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὅρει περί τῆς ὑποθέσεως ταύτης τῶν μνημοσύνων, τούτου χάριν ὁ κύρ Σωφρόνιος σὺν τῇ περί αὐτόν ἁγίᾳ Συνόδῳ, πρόνοιαν ποιούμενος τοῦ νά ἐρμηνεύσῃ τὰς ταραχὰς ταύτας, μετεχειρίσθη τό δεύτερον εἶδος τῆς κυβερνήσεως, ἥτοι τήν Οἰκονομίαν καί τήν συγκατάβασιν καί διώρισεν ὅτι ἀπαραιτήτως νά γίνωνται τά μνημόσυνα εἴτε ἐν Σαββάτῳ εἴτε ἐν Κυριακῇ..., χωρίς παρατήρησιν ἡμερῶν, ὄχι ὅμως μέ βίαν τινά ἢ μέμψιν καί κατηγορίαν τοῦ ἐνός μέρους πρός τό ἄλλο, ἀλλά ἐλεύθερος πρέπει νά εἶναι ὁ κάθε ἕνας εἰς τό νά ἐνεργῇ τά μνημόσυνα...».*

Ὁ Ἅγιος Νικόδημος, μέ ἀφορμή τό «Κολλυβαδικό» ζήτημα, ἀγωνίστηκε ὄχι μόνο γιά τήν διαφύλαξη τῆς ὀρθοδόξου παραδόσεως, ἀλλά συνετέλεσε τά μέγιστα, μέ τήν εὐρύτατη παιδεία καί τόν ὀσιακό βίο του, στήν ἀνανέωση τῶν ἀρχαίων ἱερῶν θεσμῶν καί ἀγίων παραδόσεων. Πνευματικά καί λατρευτικά θέματα

ξεχασμένα μπήκαν και πάλι στην καθημερινή ζωή τῶν πιστῶν χριστιανῶν, ὅπως οἱ ἀγρυπνίες, οἱ νηστεῖες, ἡ ἀγάπη πρὸς τοὺς ἀγγίους, ἡ μελέτη τῶν ὠφέλιμων βιβλίων.

Ἡ μεγάλη ὀσιακὴ μορφή τοῦ Ἁγίου ἀναδύεται ἔντονα καὶ μέσα ἀπὸ τὸ τεράστιο σέ ἕκταση καὶ ποικιλία συγγραφικὸ ἔργο του. Προκαλεῖ δὲ κατάπληξη τὸ πλῆθος τῶν θεμάτων, ἡ πολυμέρεια καὶ τὸ θεολογικὸ βάθος. Ἀμέτρητες γενιές ὀρθοδόξων ἐτράφησαν καὶ τρέφονται ἀπὸ τὰ μελίρρυτα συγγράμματά του, βρῆκαν καὶ βρήσκουν σ'αὐτὰ μοναδικὸ ὁδηγὸ ὀρθοδόξου πίστεως καὶ βιοτῆς.

Στίς 14 Ἰουλίου τοῦ 1809, σέ ἡλικία 60 ἐτῶν, ἔφυγε γιὰ τοὺς οὐρανούς. Συγκεκριμένα, ἀφοῦ ἐκοινώνησε τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων, μετ' ὀλίγον τὸν βρῆκαν οἱ ἀδελφοὶ νά ἔχει *«έσταυρωμένας τὰς χεῖρας καὶ ἀπλωμένους τοὺς πόδας του καὶ τὸν ἠρώτησαν· διδάσκαλε τί κάνεις; Ἡσυχάζεις; Καὶ ἐκεῖνος ἀπεκρίθη· τὸν Χριστὸν ἔβαλα μέσα μου καὶ πῶς νά μὴν ἡσυχάζω; Καὶ συνομιλήσαντες ὀλίγον, ἐσιώπησεν»*. Περέδωσε ἡρεμα τὸ πνεῦμα του σ' Ἐκεῖνον στὸν ὁποῖο εἶχε ἀφιερῶσει ὀλόκληρη τὴν ζωή του καὶ τὸ ἔργο του.

Ἀδελφοί μου ἀγαπητοί,

Ὁ σήμερα ἑορταζόμενος Ἅγιος Νικόδημος ὑπῆρξε πράγματι κορυφαῖος διδάχος τῆς Ὀρθόδοξου πνευματικότητος. Καὶ αὐτὸ τὸ σημεῖο εἶναι τὸ πιὸ σπουδαῖο, τὸ ὁποῖο ὀφείλουμε νά κρατήσουμε. Στούς δύσκολους καὶ ἀποκαλυπτικούς αὐτοὺς καιροὺς πού ζοῦμε πρέπει νά εἴμαστε ἄνθρωποι τῆς Ὀρθόδοξης πνευματικότητος. Νά ζοῦμε μέ ὑπακοή στό θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ τίς Εὐαγγελικὲς ἀλήθειες. Νά καλλιεργοῦμε τὸ Ὀρθόδοξο ἐκκλησιαστικὸ φρόνημα καὶ νά τὸ ἀποδεικνύουμε καθημερινά, ὅπως ὁ Ἅγιος Νικόδημος, ὁ ὁποῖος ἀπέδειξε πόσο οἱ ἀπόψεις του ἦταν ἐντὸς τοῦ πνεύματος τῆς Ἐκκλησίας καὶ σύμφωνες πρὸς τοὺς Κανόνες τῆς.

Εἶναι δὲ ἡ Ὀρθόδοξη πνευματικότητα σύνθεση δόγματος καὶ ἠθους, θεωρίας καὶ πράξεως, βιώνεται δὲ μέσα σέ ὅλα τὰ ἱερά Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἡ Ὀρθόδοξη πνευματικότητα ὀρίζεται ὡς ἡ ἀληθινή καὶ γνήσια «ἐν Χριστῷ ζωή». Μιά ζωή πού χαρακτηρίζεται ἀπὸ ἕνα ἀδιάκοπο ἀγῶνα γιὰ τὴν ἀρετὴ, τὴν ἀγιότητα καὶ τὴν κοινωνία μέ τὸν Θεό.

Γι'αὐτὸ ἀγωνίστηκε ὁ Ἅγ. Νικόδημος καὶ ὡς δῶρο τῆς ἀγίας του βιοτῆς εἶχε τελικὰ τὴν θεογνωσία, τὴν ὁποία μακάρι νά ἀποκτήσουμε ὅλοι μας. Ἀμήν.